

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Hallintovaliokunnan kuuleminen 6.2.2026
Erityisasiantuntija Leena Seitovirta, sisäministeriö

Valmistelu aloitettiin kesällä 2024

- Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma: *”Hallitus varmistaa sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon palvelut sekä viranomaisten toimintakyvyn ja riittävät toimivaltuudet huomioiden myös Nato-jäsenyydestä johtuvat tarpeet. Vaalikauden aikana laaditaan valtioneuvoston selonteot sisäisestä turvallisuudesta ja oikeudenhoidon tilasta.”*
- Kolme valmistelutyöryhmää, joissa edustettuina:
 - 1) sisäministeriön osastot ja erillisyyksiköt
 - 2) keskeiset virastot (poliisi, raja, Hätäkeskuslaitos, Tulli, Migri, pelastuslaitokset, SUPO)
 - 3) keskeiset ministeriöt (puolustusministeriö, oikeusministeriö, ulkoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö)
- Selonteon painopisteistä, rajauksista ja työn yleisestä organisoinnista käytiin koko valmistelun ajan tiivistä dialogia sisäministeriön johdon kanssa
 - VN tason poliittinen ohjaus tapahtui sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmässä
 - Keväällä 2025 parlamentaarisen työryhmän työskentely, jossa esiin nousseita huomioita sisällytettiin melko laajasti tekstiin

Painopisteenä muuttunut turvallisuusympäristö

- Jo varhaisessa vaiheessa selonteon painopisteeksi valikoitui turvallisuusympäristön muutos ja sen vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen ja viranomaisten toimintaympäristöön
 - vrt. ed. selonteko sisäisestä turvallisuudesta, jossa käsiteltiin laajasti arjen turvallisuuden yleistä kehitystä
 - » Tällä saralla ei ole viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia
- Keskeisin muutos aiempaan on Venäjän hyökkäyssota ja sitä seurannut laaja turvallisuusympäristön muutos, jolla on merkittäviä heijastevaikutuksia sisäisen turvallisuuden kenttään ja toimijoihin
- Tavoitteena oli myös kytkeä sisäisen turvallisuuden selonteko aiempaa tiiviimmin osaksi kolmen turvallisuusselonteon kokonaisuutta (UTP ja VNPS)

Sisältö

- Luku 1:
 - selonteon tausta, merkitys ja tavoitteet (kolmen turvallisuusselonteon kokonaisuus)
- Luku 2
 - kuvaus Suomen ulkoisen turvallisuusympäristön muutoksesta ja sen vaikutuksista sisäiseen turvallisuuteen (UTP-kytkös)
 - katsaus sisäisen turvallisuuden yleiseen kehitykseen ja keskeisiin muutoksiin (suhteessa ed. selontekoon)
- Luku 3
 - sisäisen turvallisuuden kannalta keskeiset priorisoidut uhkat sekä niitä koskevat toimenpiteet ja tavoitteet
- Luku 4:
 - Johtopäätökset, sis. lainsäädäntö, toimivaltuudet, resurssitarpeet

Kansainvälinen tilanne vaikuttaa merkittävästi myös sisäiseen turvallisuuteen

- Suomen sisäisen turvallisuuden tilanne on yleisesti ottaen vakaa. Suomi on oikeusvaltio, jota turvaavat vahva demokratia, riippumaton oikeuslaitos ja korkea yhteiskunnallinen luottamus.
- Suomen ulkoinen turvallisuusympäristö on kuitenkin muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Suomella tulee olla kyky varautua myös erityisen vakaviin uhkiin.
- Sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat ensivaste monissa uhissa aina arkipäivän onnettomuuksista vakaviin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloihin.
 - Niillä on keskeinen rooli, vastuu ja toimivalta myös sellaisten ulkoisten uhkien torjunnassa, jotka eivät ole sotilaallisia.
 - » Mm. hybridiuhat, kyberhyökkäykset, välineellistetty maahantulo, vihamielinen tiedustelu- ja vaikuttamistoiminta, disinformaatio, kansainvälinen terrorismi...

Sisäisen turvallisuuden painopisteet

Vakava
nuoriso- ja
jengirikollisuus

Väkivaltaiset
ääriliikkeet ja
terrorismi

Järjestäytynyt
rikollisuus

Laiton ja
laajamittainen
maahantulo

Informaatio-
vaikuttaminen

Kriittiseen
infrastruktuuriin
kohdistuvat uhkat

Valtiollinen
vakoilu

Siviiliväestöä
uhkaavat häiriöt
ja poikkeusolot

Muutos edellyttää ennakointia ja kriisinkestävyyttä

- Tärkeimpänä päämääränä on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa.
- Muutokseen vastaaminen edellyttää ajantasaista lainsäädäntöä sekä riittäviä viranomaisresursseja ja -toimivaltuuksia. Lisäksi korostuu kyky ymmärtää ja seurata kansainvälisiä kehityskulkuja sekä ennakoida niiden vaikutuksia ja muun muassa teknologista kehitystä.
- Arjen turvallisuuspalveluiden laadukas tuottaminen lisää väestön luottamusta ja turvallisuuden kokemusta sekä luo perustan vakavimpiin häiriötilanteisiin vastaamiselle. Ihmisten tulee saada jatkossakin hätätilanteissa apua ja asiansa hoidettua viranomaisessa ilman tarpeetonta viivytystä.
- Turvallisuusympäristön heikentyminen aiheuttaa väestössä huolta ja korostaa koko yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyyden merkitystä. Viranomaistoiminnan ohella korostuu myös yksilöiden ja erilaisten yhteisöjen vastuu oman ja lähiympäristön turvallisuuden edistämisestä.

Toimenpiteet ja linjaukset

Lainsäädännön ja toimivaltuuksien kehittäminen

1. Torjutaan vakavaa rikollisuutta ja hybridivaikuttamista sekä kehitetään tiedustelua vastaamaan muuttuneen turvallisuus- ja kybertoimintaympäristön vaatimuksia.

- **Sisäministeriössä on käynnissä lainsäädäntöhanke (SM047:00/2023), jossa valmistellaan poliisin uudet, rikostiedustelua koskevat säännökset.** Niillä pyritään mahdollistamaan nykyistä tehokkaampi puuttuminen muun muassa vakavaan jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. **Hankkeen toimikausi on 20.9.2023 – 31.5.2026.**
 - Keskeisenä tavoitteena on tehostaa vakavan rikollisuuden torjuntaa.
 - **Hankkeessa valmistellaan kaksi hallituksen esitystä.** Ensimmäiseen esitykseen valmistellaan uhkaperusteisen rikostiedustelun sellaiset säännökset, joiden arvioidaan olevan mahdollisia nykyisen perustuslain puitteissa. Esitysluonnos pyritään saamaan helmikuussa lausuntokierrokselle. Rikostiedustelusäätelyä koskeva ensimmäinen hallituksen esitys on määrä antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026.
 - Rikostiedusteluhankkeen toinen hallituksen esitys, jota valmistellaan rinnakkain ensimmäisen esityksen kanssa, on riippuvainen oikeusministeriön valmisteluvastuulla olevasta perustuslain 10 §:n tarkistamista koskevasta hankkeesta. Poliisin tiedonhankinta on kokonaisuus, jossa erilaiset tiedonhankintakeinot tukevat toisiaan. Tavoitteena on, että uhkaperusteisen rikostiedustelun käyttöön saataisiin kattava keinovalikoima. Se edellyttäisi perustuslain 10 §:n muuttamista. Myös toinen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026.
- **Rajavartiolaitoksen rikostiedustelulakihankkeessa on valmistelussa Rajavartiolaitoksen rikostorjunnasta annetun lain muutos, joka mahdollistaisi uhkaperusteisen rikostiedustelukeinojen käytön.** Hankkeessa ehdotetaan säädettäväksi uhkaperusteisesta rikostiedustelusta vastaavasti kuin poliisin rikostiedustelulakihankkeessa. **Valmisteluaiakataulu yhteensovitetaan poliisin rikostiedustelulakihankkeen kanssa.**
- Sisärajojen parempi tilannekuva ja poikkeamiin reagoiminen ilman sisärajavälön palauttamista on valmistelussa **rajavartiolain uudistamista koskevassa lakihankkeessa (varautumislakihanke).** Esityksen luonnos oli lausuntokierroksella. **HE määrä antaa eduskunnalle viikolla 16/2026 (LTAE).**

2. Kehitetään rikosprosessia ja torjutaan nuoriso-, jengi- ja järjestäytyntä rikollisuutta

- **Hallituksen esitys esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamiseksi (HE 188/2025 vp) on asiantuntijakuulemisvaiheessa.** Esityksessä on kyse rikosprosessin sujuvoittamista koskevista toisen vaiheen muutoksista. Taustalla on oikeusministeriön, sisäministeriön ja keskeisten viranomaisten edellisellä hallituskaudella antamat ehdotukset rikosprosessin sujuvoittamiseksi. Esitys sisältää useita ehdotuksia, joilla on rikosprosessia kehittävä vaikutus.
- Poliisihallitus julkaisi vuoden 2025 lopussa poliisin uuden strategian, jonka yhtenä tavoitteena on, että poliisi vastaa rikostorjunnan haasteisiin tehokkaasti. Keskeisiä toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi ovat rikostutkinnan rakenteiden ja laadun kehittäminen ja yhdenmukaisten prosessien mukaisesti toimiminen, rikostiedustelun täysimääräinen hyödyntäminen sekä panostaminen päivittäisrikostutkinnan tehokkuuteen.
- Moniammatillisen ankkuritoiminnan poikkihallinnollisessa kehittämishankkeessa edistettiin ankkuritoimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä järjestämällä seminaari Poliisiammattikorkeakoululla. Seminaari kokosi laajasti ankkuritoimijoita eri puolta Suomea jakamaan ilmiötietoa, kokemuksia ja hyviä käytäntöjä. Hankkeessa kehitettiin ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuuden arviointia ja seurantaa toteuttamalla ankkuritoimijoiden yhteisen seurantajärjestelmän päivitys ja uudistus. Uudistuksen avulla voidaan parantaa kerättävän tiedon laatua ja kattavuutta sekä tuottaa uutta seurantatietoa ankkuritoiminnan palveluissa olleilta asiakkailta.
- Nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyn yhteistyöryhmä (YTY) on koonnut nuoriso- ja jengirikollisuuden tilannekuvan vuoden 2024 tietoihin perustuen. Tilannekuvaa varten on kerätty laaja tietopohja yhteistyössä Suomen suurimpien kaupunkien, keskeisten toimijoiden sekä erilaisten tutkimusten ja selvitysten avulla. Tilannekuvan tarkoitus on ollut muodostaa valtakunnallinen ja monialainen nuoriso- ja jengirikollisuuden tilannekuva, jossa tarkastellaan nuoriso- ja jengirikollisuutta ilmiönä usean eri viranomaisten ja toimijoiden näkökulmasta yhteisen ymmärryksen muodostamiseksi. Kevään aikana kerätään tilannekuva vuoden 2025 tietoihin perustuen.

2. Kehitetään rikosprosessia ja torjutaan nuoriso-, jengi- ja järjestäytyneitä rikollisuutta

- **Sisäministeriö on asettanut lainsäädäntöhankkeen valmistelemaan ehdotuksen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevaksi lainsäädännöksi (SM008:00/2025).** Hankkeessa valmistellaan hallitusohjelman mukaisesti mm. ehdotusta järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevaksi erityislaiksi, joka mahdollistaa entistä tehokkaamman tietojenvaihdon ja hallinnollisen torjunnan. **Hankkeen toimikausi on 28.3.2025–31.8.2026.**
- LVM ja SM järjestivät satamaturvallisuusasian ympärille pyöreän pöydän keskustelutilaisuuden 11.12.2025. Paikalla ministerit Ranne ja Rantanen. Järjestäytyneen rikollisuuden strategiassa on toimenpide satamien turvallisuutta koskien.
- KRP toteuttaa EXIT-toimintaa, jossa autetaan henkilöitä irtautumaan rikollisista ryhmittymistä ml. väkivaltaiset ääriliikkeet ja joille irtautuminen voi aiheuttaa vaaraa tai uhkaa. KRP on lisännyt yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, jotka tekevät irtautumistyötä. Koulutustoiminnassa KRP on lisännyt poliisiviranomaisten tietoisuutta erityisesti irtautumistyössä asiakkaita tukevista toiminnoista ja mahdollisuutta heidän suuntaan tehtävästä vapaaehtoisesta palveluun ohjauksesta. **KRP:n Kyber-exit toiminnassa tavoitteena on ollut, että poliisille implementoidaan ennalta estävä kyvykkyys nuorten vakavien kyberrikoskierteen katkaisuun vuoden 2025 loppuun mennessä.**
- SM on jäsenenä JR-strategian ja toimenpideohjelman 2025–2030 perusteella luodussa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kansallisessa yhteistyöryhmässä, joka mm. parantaa tiedonkulkua viranomaisten ja yksityisen sektorin välillä, yhtenäistää järjestäytyneen rikollisuuden tunnistamista ja torjuntaa uusia toimintamalleja kehittämällä ja seuraamalla ennalta estävien toimien ja muun torjunnan vaikuttavuutta. OM-vetoinen työryhmä on aloittanut työnsä v. 2025 lopussa ja kokoontunut kaksi kertaa.

3. Suojataan Suomelle kriittistä infrastruktuuria

- **Yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamista ja häiriönsietokyvyn parantamista koskeva laki (ns. CER-laki) tuli voimaan 1.7.2025.** Lain mukaan kriittistä infrastruktuuria ja kriittisiä toimijoita koskeva kansallinen riskiarvio laaditaan vähintään neljän vuoden välein.
 - **Valtioneuvosto hyväksyi 15. tammikuuta 2026 kriittistä infrastruktuuria ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan kansallisen riskiarvioinnin,** joka valmisteltiin sisäministeriön johdolla. Riskiarviossa käsitellään keskeisiin palveluihin kohdistuvia merkityksellisiä riskejä, rajat ylittäviä riippuvuuksia ja toimialojen keskinäisriippuvuuksia.
- EU:n jäsenvaltioiden on CER-direktiivin 4 artiklan mukaisesti laadittava kansallinen strategia, jossa määritellään strategiset tavoitteet ja toimenpiteet kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Strategian tulee perustua riskiperusteiseen lähestymistapaan ja siinä tulee huomioida olemassa olevat kansalliset ja alakohtaiset strategiat. **CER-lain (310/202) 5 §:ssä säädetään kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevasta valtakunnallisesta suunnitelmasta,** joka vastaa CER-direktiivin 4 artiklassa tarkoitettua kansallista strategiaa.
 - **Sisäministeriö on asettanut hankkeen valtakunnallisen suunnitelman laatimiseksi, toimikaudelle 1.2.- 30.4.2026.** Suunnitelma esitellään valtioneuvoston hyväksyttäväksi viipymättä hankkeen toimikauden päättymisen jälkeen.
- Sisäisen turvallisuuden viranomaiset seuraavat ja analysoivat turvallisuusympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia yhdessä eri turvallisuusviranomaisten ja keskeisten sidosryhmien kanssa. **Kriittinen infrastruktuuri on yksi tehostetun seurannan osa-alue.** Poliisille ja muille viranomaisille tulee säännöllisesti poikkeavia havaintoja kriittiseen infrastruktuuriin liittyen. Droonihavainnot Puolassa, Tanskassa ja Saksassa alleviivaavat tarvetta panostaa laajasti yhteiskunnan ja kriittisten toimintojen turvaamiseen. **Viranomaisten vastatoimintasuorituskykyä droonien havainnointiin, seurantaan ja torjuntaan kehitetään.**
- **Rajavartiolaitos kehittää kriittisen vedenalaisen infrastruktuurin (Critical Underwater Infrastructure, CUI) suojaamista ISM-kokonaisuudeksi (Integrated Surveillance Mechanism) nimetyssä hankkeessa,** joka perustuu EU:n kaapelitiedoksiannossa asetettuihin toimenpiteisiin.
 - Rajavartiolaitos johtaa EU:n meriturvallisuusharjoituksen EU MARSEC 2026, kahdessa vaiheessa, karttarajoituksen toukokuussa ja varsinaisen harjoitusvaiheen syyskuussa 2026. Tämän vuoden aikana kehitetään tiedonvaihtoa ja verkostoja, 2027 kehitetään valvontatekniikkaa ja järjestelyjä.
- **Rajavartiolain uudistamista koskevassa lakihankkeessa (varautumislakihanke) ehdotetaan säädettäväksi, että Rajavartiolaitos valvoisi Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä vedenalaista kriittistä infrastruktuuria muun merellisen valvontatoiminnan yhteydessä.** Lakihankkeessa esitetään, että Rajavartiolaitoksella olisi myös oikeus estää tai keskeyttää em. kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuva vahingoittaminen. Lisäksi merenalaisen kriittisen infrastruktuurin omistajan tai haltijan olisi viipymättä ilmoitettava Rajavartiolaitokselle vedenalaisen kriittisen infrastruktuurin vahingoittumisesta.

4. Estetään väärinkäytökset maahanmuuttojärjestelmässä sekä torjutaan maahanmuuttoon liittyvät turvallisuusuhkat

- Paluiden ja palautusten määrä on pysynyt korkeana myös syyskuun 2025 jälkeen. Paluita on toteutettu myös esimerkiksi Somaliaan, johon paluut olivat olleet pitkään keskeytyneinä. Kesän aikana aloitetun paluukeskuspilotin toiminta saatiin käyntiin täysimääräisesti syksyn aikana. Keskuksessa on toimeenpantu 6.5.2025 voimaan tullutta ilmoittautumis- ja asumisvelvollisuutta sekä säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevaa sääntelyä.
- **Karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamista ja ennakkolista maahantulokieltoa koskeva hallituksen esitysluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle vuoden 2025 lopulla.** Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle alkuvuonna 2026. Hallituskauden lakimuutosten tavoitteena on tehostaa laittomasti maassa oleskelevien maasta poistamista ja turvata paremmin yleinen järjestys ja kansallinen turvallisuus sekä varautua uudenlaisiin turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.
- **EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen säädösten (pakti) täytäntöönpanemiseksi asetettu lainsäädäntöhanke (SM032:00/2024) on tällä hetkellä lausunnoilla.** Lausuntoaika päättyy 9.2.2026. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan yleisesti käytettävän paktin säädösten sisältämää kansallista liikkumavaraa Petteri Orpon hallituksen ohjelman tavoitteiden mukaisesti niin, että turvapaikkajärjestelmän ja vastaanottojärjestelmän väärinkäyttöä ehkäistään. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan useita väärinkäytösten ehkäisyyn liittyviä lainsäädäntömuutoksia.
- Vapaaehtoisen paluun avustusta ja sen porrastusta koskevat muutokset sisällytettiin sisäministeriön asetukseen vapaaehtoisen paluun avustuksista, joka annettiin uudelleen vuosille 2026 ja 2027.
- **Neuvoston yleisnäkemys paluuasetusehdotuksesta saavutettiin 8.12.2025. Paluuasetuksessa luodaan mm. selkeä oikeudellinen kehys niin kutsuttujen paluukeskusten perustamiselle kolmanteen maahan sopimuksen tai järjestelyn turvin.**
- Sekä poliisissa että Maahanmuuttovirastossa on kehitetty raportointia ja tilannekuvaseurantaa maasta poistettavien ja maasta poistuneiden osalta, mikä lisää rekisteritietojen oikeellisuutta ja näin ollen tehostaa viranomaisten paluuprosesseja.

5. Varaudutaan kriiseihin ja laajamittaisiin uhkiin

- Pelastuslain uudistus on toimeksiannon mukaisessa valmistelussa.
- **Sisäministeriö on asettanut hankkeen yleisen kansallisen riskiarvion valmistelemiseksi toimikaudeksi 18.8.2025 – 31.10.2026.** Kansallisen riskiarvion tavoitteena on edistää kansallista varautumista ja vasteen kehittämistä merkittäviin riskeihin. Tavoitteena on, että ajantasainen ja yhteensovitettu riskiarviokokonaisuus palvelisi mahdollisimman hyvin päätöksentekoa ja varautumisen suunnittelua kaikilla toiminnan tasoilla.
- Sisäministeriön ja valtiovarainministeriön yhteinen alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishanke toteutettiin 15.8.2024 – 30.11.2025. Hankkeessa selvitettiin ja arvioitiin, miten varautumisen alueellista yhteistyötä, koordinaatiota ja alueellista tilannekuvatoimintaa tulisi uudistaa niin, että se tukisi varautumista sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallintaa mahdollisimman tehokkaasti. Hankkeessa todettuja kehittämisteemoja on jo viety/viedään käytäntöön osana virkatyötä, osa hankkeen virkaehdotuksista on vielä poliittisessa harkinnassa.
- Oikeusministeriön johdolla valmistellussa **valmiuslain uudistushankkeessa on huomioitu väestönsuojelun edellyttämät toimivaltuuksien muutostarpeet ja sisäministeriön toimesta pyritty varmistamaan sisäasiainhallinnon viranomaisille riittävät poikkeusolojen toimivaltuudet ja tiedonsaantioikeudet.** Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi lähetettiin julkiselle lausuntokierrokselle, joka päättyy 27.2.2026.
- Väestönsuojelun kehittämiseen myönnettiin vuosille 2026-2028 (JTS 2026-2028, LTA II 2025) yhteensä 35 miljoonaa euroa. Siitä väestönsuojien alueellisen kohdentumisen avustamisen osuus on yhteensä n. 25 milj. e. Määrärahalla vastataan väestön sodanaikaisen suojaamisen tarpeisiin, erityisesti huomioiden hallitusohjelman kirjaukset, väestönsuojelun ja väestönsuojien nykytilaselvityksessä havaitut kehittämistarpeet sekä Ukrainan sodan opetukset väestön suojaamisessa. Väestönsuojien kehittämisen avustuskohteina ovat vielä tarkentuvan suunnitelman mukaan olemassa olevien väestönsuojien kunnossapito ja modernisointi, tilapäisten väestönsuojien rakentamiseen varautuminen sekä väestön omatoimisen suojautumisen tukeminen.
- Lisäksi väestönsuojien kehittämisen määrärahalla toteutetaan vuoden Q3/2026 – Q2/2027 aikana Puolustusvoimien tutkimuslaitoksen ja sisäministeriön yhteistyössä laadittava suojauskykyselvyys, jossa selvitetään joidenkin suojatyyppien todellinen suojauskyky suhteessa nykyaikaisiin asevaikutuksiin, huomioiden kokemukset ja tarpeet Ukrainan sodasta.

5. Varaudutaan kriiseihin ja laajamittaisiin uhkiin

- Sisäministeriö on tehnyt laajaa valmistelua valtionhallinnon sisällä (mm. U-kirjelmä U 51/2025 vp) EU:n varautumispolitiikan ja erityisesti EU:n pelastuspalvelumekanismiin (Union Civil Protection Mechanism – UCPM) osalta sekä huomionut varautumisen tarpeita EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehityksen valmistelussa.
- Suomi on edistänyt laajan uhkaympäristön ml. sotilaallisen konfliktin ja siihen varautumisen asettamista EU:n kehittyvän varautumispolitiikan lähtökohdaksi. Tätä työtä on tehty neuvoston Prociv-työryhmässä käydyissä EU:n pelastuspalvelumekanismia koskevilla neuvotteluilla, erilaisissa poliittisissa samanmielisten maiden ryhmittymissä (esimerkiksi keväällä 2025 perustettu ns. samanmielisten maiden ministerien varautumiskoalitio) sekä operationaalisen tason kokoonpanoissa, kuten virastotason ylijohdajakokouksissa, joissa Suomi on korostanut koko yhteiskunnan laajan varautumisen kiireellisyyttä.
- Suomen ja Ruotsin jäsenyys Natossa on edistänyt Pohjoismaille tärkeiden teemojen vahvistamista Naton resilienssityössä sekä Naton ja EU:n yhteistyötä varautumisasioissa. Loppuvuodesta 2025 linjattiin kansallisesti sektorien edustautumisista Naton resilienssityön korkean virkamiestason kokoonpanoissa, mikä osaltaan vahvistaa sisäistä koordinaatiotamme ja vaikuttavuuttamme Naton resilienssityössä. Naton ja EU:n keskinäisen täydentävyyden korostaminen näkyy yhä enemmän poliittisen keskustelun tavoitteenasetannassa. Suomen rooli Naton resilienssityössä on vahvistunut vahvan kansallisen profiilimme myötä sekä osallistamalla erilaisiin ad hoc -pohjaisiin työryhmiin tai resilienssiä vahvistaviin Naton hankkeisiin.
- RescEU/Medical varastointikonaisuuden rahoitusta jatkettiin vuoden 2028 loppuun.
- Ukraina-avunantoa jatketaan aktiivisesti ja yhteistyö väestönsuojelun, pelastustoiminnan ja varautumisen kehittämisessä on tiivistynyt. Myös Ukrainan tapahtumien analysointi ja hyödyntäminen kansallisen varautumisen tukena on tehostunut.
- Poliisitehtävissä toimivien määrä nousee suunnitelmallisesti ja tavoite 8000 poliisia saavutetaan hallituskauden loppuun mennessä operatiivista toimintaa painottaen.

Sisäisen turvallisuuden pitkäjänteinen kehittäminen

Toimenpiteet turvallisuusviranomaisten resurssien vahvistamiseksi

1. Parannetaan poliisin erikoisjoukkotoiminnan suorituskykyä ja turvataan siten poliisin suorituskyky vastata entistä kyvykkäämmiin vaativiin poliisitoiminnallisiin tilanteisiin.
2. Parannetaan Rajavartiolaitoksen strategista suorituskykyä muuttuneessa turvallisuustilanteessa ja kehitetään viraston merellistä suorituskykyä.
3. Parannetaan Tullin suorituskykyä vastaamaan ulkomaanliikenteen turvallisuusuhkia erityisesti satamissa.
4. Turvataan Suojelupoliisin strateginen suorituskyky. Turvataan myös pidemmällä tähtäimellä Suojelupoliisin resurssit.
5. Toteutetaan vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisjärjestelmän kehittämistoimet vastaamaan turvallisuusympäristön muutosta.

- 1. Parannetaan poliisin erikoisjoukkotoiminnan suorituskykyä ja turvataan siten poliisin suorituskyky vastata entistä kyvykkäämmin vaativiin poliisitoiminnallisiin tilanteisiin**
- Valtion vuoden 2026 talousarviossa on poliisin valmiusyksikön suorituskyvyn nostamiseen on osoitettu noin 5 miljoonan euron rahoitus. Kehyskaudella rahoitustaso nostetaan asteittain noin 5 miljoonan euron tasosta noin 8 miljoonan euron tasoon.

2. Parannetaan Rajavartiolaitoksen strategista suorituskykyä muuttuneessa turvallisuustilanteessa ja kehitetään viraston merellistä suorituskykyä

- Hallitus osoitti edellisessä kehyspäätöksessään merkittäviä korotuksia Rajavartiolaitoksen pysyvään rahoitukseen, mm. strategisten suorituskykyjen (esim. laivat ja lentokoneet) käytön varmistamiseen saatiin lisämäärärahaa (esimerkiksi vuodelle 2026 lisäys kehykseen on 1,275 milj. euroa).
- Rajavartiolaitoksen merellistä suorituskykyä kehitetään uusien ilmatyynyaluksilla, joiden hankkimiseen on niin ikään saatu rahoitus vuoden 2026 talousarviossa 10 milj. euroa (valtuus annettu vuoden 2025 toisessa lisätalousarviossa).
- Saadusta lisärahoituksesta huolimatta Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin kohdistuu merkittäviä sopeuttamistarpeita.
- Rajavartiolaitoksen arvion mukaan toimintaympäristön perusteellinen muutos edellyttäisi riittävän toiminta- ja kriisinsietokyvyn turvaamiseksi sekä rajaturvallisuuden varmistamiseksi 3100 henkilötyövuotta.

3. Parannetaan Tullin suorituskykyä vastaamaan ulkomaanliikenteen turvallisuusuhkia erityisesti satamissa

- Tulli on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on vahvistaa satamaturvallisuutta ja varmistaa satamien häiriötön toiminta estämällä järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden toiminta satamissa. Keskiössä on itse satamien turvallisuus, kriittisen infrastruktuurin turvaaminen ja satamien käytön estäminen järjestäytyneen rikollisuuden toiminnassa.
- Tulli laajentaa yhteistyötään satamaoperaattorien, huolinta- ja logistiikka-alan toimijoiden kanssa niin kutsuttujen MOU-sopimusten (Memorandum of Understanding) muodossa. Tavoitteena on parantaa tiedonvaihtoa ja käytännön yhteistyötä satamaturvallisuudessa.
- Tulli valmistelelee yhdessä keskeisten ministeriöiden kanssa lainsäädäntömuutoksia, jotka mahdollistavat tehokkaamman rikollisuuden torjunnan. Näitä ovat muun muassa:
 - Luotettavan ja oikea-aikaisen ennakkotiedon saaminen saapuvista tavaravirroista
 - Turvallisuusselvitykset tietyille satamatyöntekijäryhmille
 - Hallinnollisen torjunnan vahvistaminen

Tavoitteena on riskiperusteinen valvonta ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytysten heikentäminen.

4. Turvataan Suojelupoliisin strateginen suorituskyky. Turvataan myös pidemmällä tähtäimellä Suojelupoliisin resurssit

- Suojelupoliisille lisättiin kehyspääatöksessä 2025 *määrärahoja* 9,8 milj. eurolla vuodesta 2026 eteenpäin. Lisäys mahdollistaa suojelupoliisin nykyisen toiminnan turvaamisen ja ennakoivan strategisen suorituskyvyn kehittämisen tulevaisuudessa.
- Suojelupoliisin ennakkovaroittaminen ja tiedustelukyvyn turvaaminen antavat mahdollisuuden saada ajoissa tieto Suomeen kohdistuvista vakavista kansallisen turvallisuuden uhista, jotta niihin voidaan varautua ja estää niitä toteutumasta.

5. Toteutetaan vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisjärjestelmän kehittämistoimet vastaamaan turvallisuusympäristön muutosta. Varmistetaan järjestelmien toimivuus myös poikkeusoloissa.

- Sisäministeriö on 27.1.2025 **asettanut hankkeen** toimikaudeksi 1.2.2026 - 31.12.2027 **112 Suomi -sovelluksen ilmasta uhkaavasta vaarasta ominaisuuden kehittämiseksi (SIREN – hanke)**.
 - Hankkeen tavoitteena on kehittää 112 Suomi -sovellukseen ominaisuus, joka varoittaa väestöä ilmasta uhkaavista vaaroista ja saattaa se käyttövalmiiksi. Sovelluskehittäminen mahdollistaa nykyistä nopeamman ja monikanavaisemman varoituskonkan. Hanke toteutetaan yhteistyössä sisäministeriön ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa.
- Sisäministeriö teettää Pelastusopistolla **selvityksen kiinteän väestöhälytinsjärjestelmän nykytilasta ja kehittämistarpeista**. Selvitys valmistuu joulukuussa 2026.
 - Hankkeessa laaditaan valtakunnallinen suunnitelma kiinteän väestöhälytinsjärjestelmän kehittämisestä ja kartoitetaan mm. tiedot kiinteiden väestöhälyttimien toteutuksesta, kuuluvuusalueista ja investointitarpeista. Selvitys laaditaan erityisesti teknisestä näkökulmasta. Perinteinen viranomaisten tiedonsiirtoverkko (VIRVE) korvataan vuoteen 2030 mennessä uudella teknologialla, mikä edellyttää uusia ratkaisuja myös väestöhälyttimiin. Lisäksi kiinteään väestöhälytinsjärjestelmään arvioidaan kohdistuvan kunnossapitotarpeita, jotka hankkeen aikana kartoitetaan.

Pelastustoimen viranomaisten suorituskykyä tulisi edelleen kehittää vastaamaan paremmin toimintaympäristön muutokseen

- Pelastustoimen alueelliset ja valtakunnalliset tilanne- ja johtokeskukset ovat aloittaneet toimintansa huhtikuussa 2025.
 - Toiminnan käynnistyminen tukee pelastustoimen tilannekuvatoimintaa ja pelastustoiminnan johtamista paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Toimintaa kehitetään sisäministeriön johdolla yhdessä pelastuslaitosten kanssa.
- Viranomaistoiminnan lähtökohtana on samantasoisten palveluiden turvaaminen toimintaympäristöltään samankaltaisilla alueilla. **Muuttunut toimintaympäristö, yhteiskunnalliset muutokset ja hyvinvointialueiden säästöt heikentävät pelastustoimen palveluiden yhdenvertaista saatavuutta.**
- Sopimuspalokunnat ovat hyvinvointialueilla tärkeitä toimijoita niin pelastustoiminnan päivittäistilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Erityisesti harvaan asutulla alueella sopimuspalokuntien merkitys on tärkeä yhteiskunnan turvallisuuden tuottajina. Sopimuspalokuntatoimintaa haastaa kuitenkin henkilöstövaje, ja toiminnan jatkuvuudesta kannetaan huolta. Lisäksi toimintaympäristön muutos edellyttää myös sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistä.

Viranomaistoiminnassa tunnistetut ylivaalikautiset tarpeet

Viranomaistoiminnassa tunnistetut ylivaalikautiset tarpeet

- Poliisin operatiivisen henkilöstön määrää tulisi lisätä kahden seuraavan hallituskauden aikana yhteensä 10 prosentilla, vähintään 8 800 htv:n tasolle.
- Häätokeskuslaitoksen toimintaedellytykset tulisi turvata, tavoitteena saavuttaa häätokeskuspäivystäjien osalta vähintään 630 henkilötyövuoden taso.
- Poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin sekä Rajavartiolaitoksen investointeihin tulisi ottaa käyttöön vuosittainen indeksitarkistus
- Pelastustoimen viranomaisten suorituskykyä tulisi edelleen kehittää vastaamaan paremmin toimintaympäristön muutokseen
- Sisäisen turvallisuuden viranomaisille tulisi kehittää yhteiset, turvalliset ja yhteensopivat tilannekuva- ja viestiyhteydet

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi